

บทที่ 4

วิเคราะห์ปัญหาทางกฎหมายในการดำเนินคดีผู้ต้องหา ซึ่งถูกควบคุมตัวอยู่ในอำนาจของศาลอื่น

เมื่อมีการกระทำความผิดอาญาเกิดขึ้น เป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรม ทุกฝ่ายที่ต้องนำตัวบุคคลที่กระทำความผิดมาลงโทษ อย่างไรก็ตาม ในกรณีที่พนักงานสอบสวนได้ทำการสอบสวนการกระทำความผิดอาญาในเขตท้องที่ที่อยู่รับผิดชอบของตน แล้วพบว่าผู้กระทำความผิดในคดีดังกล่าว เป็นผู้ต้องหาถูกคุมขังอยู่ในเรือนจำซึ่งเป็นเขตอำนาจของศาลอื่น พนักงานสอบสวนมักใช้วิธีการอายัดตัวผู้ต้องหา และไม่เริ่มต้นการสอบสวนจนกว่าผู้ต้องหารายดังกล่าว จะพ้นโทษมาจากเรือนจำซึ่งอยู่ในเขตอำนาจของศาลอื่นนั้น

การที่พนักงานสอบสวนไม่เร่งรีบดำเนินการสอบสวนและสรุปสำนวนการสอบสวน ส่งให้พนักงานอัยการเพื่อดำเนินการฟ้องผู้ต้องหาต่อศาล หรือกรณีพนักงานอัยการซึ่งอยู่ในเขตอำนาจรับสำนวนการสอบสวนจากพนักงานสอบสวนมาแล้วแต่ไม่สามารถนำตัวผู้ต้องหาไปฟ้องต่อศาลที่อยู่ในเขตอำนาจพิจารณาคดีได้ ย่อมส่งผลทำให้กระบวนการยุติธรรมในคดีที่สองเกิดความล่าช้าและผู้ต้องขังที่มีคดีอายัดเหล่านั้น ไม่ได้รับสิทธิหรือประโยชน์ต่าง ๆ ของผู้ต้องขัง ทั้งนี้ เนื่องจาก ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 259 กำหนดให้บุคคลที่จะสามารถทูลเกล้าฯ ถวายเรื่องราวต่อพระมหากษัตริย์เพื่อขอรับพระราชทานอภัยโทษได้ต่อเมื่อผู้ต้องหาถูกพิพากษาให้รับโทษอย่างหนึ่งอย่างใด และคดีดังกล่าวถึงที่สุดแล้วเท่านั้น ทั้งที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้บัญญัติรับรองสิทธิของผู้ต้องหาเกี่ยวกับการได้รับการสอบสวนหรือการพิจารณาคดีที่ถูกต้อง รวดเร็วและเป็นธรรม

กรณีในลักษณะดังกล่าวเคยเกิดขึ้นหลายครั้ง เช่น กรณีคำสั่งคดีที่ 381/2553 โดยผู้ฟ้องคดี เป็นนักโทษจำคุกอยู่ในเรือนจำพิเศษมีนบุรี ในคดีความผิดต่อทรัพย์ ตั้งแต่วันที่ 27 ธันวาคม 2549 โดยคดีถึงที่สุดแล้ว ในระหว่างการฟ้องคดีต่อศาลปกครองนี้ ผู้ฟ้องคดีเป็นนักโทษเด็ดขาดชั้นเยี่ยมที่จะได้รับประโยชน์ต่าง ๆ ตามพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช 2479 เช่น พักการลงโทษ ลดวันลงโทษจำคุก ทำงานสาธารณะและลดวันลงโทษตามจำนวนวันทำงาน แต่ผู้ฟ้องคดีไม่ได้รับประโยชน์ดังกล่าวเนื่องจากสถานีตำรวจภูธรตำบลสำโรงใต้ได้ทำการอายัดตัวผู้ฟ้องคดีไว้กับเรือนจำเป็นเวลา 3 ปี โดยการที่สถานีตำรวจภูธรตำบลสำโรงใต้ไม่ยอมฟ้องหรือถอนอายัดผู้ฟ้องคดีเป็นการ

กระทำที่ขัดต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย กรณีจำเลยต้องได้รับการดำเนินคดีอย่างรวดเร็ว และเป็นธรรม ซึ่งหากสถานีตำรวจภูธรตำบลสำโรงใต้หรือพนักงานอัยการละเลยไม่ดำเนินคดีกับผู้ฟ้องคดีก็จะทำให้ผู้ฟ้องคดีไม่สามารถหาพยานหลักฐานมาต่อสู้คดีได้ และทำให้ผู้ฟ้องคดีไม่ได้รับประโยชน์ตามพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช 2479 เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาพบว่า สาเหตุที่พนักงานสอบสวน ตลอดจนพนักงานอัยการ หรือศาล ไม่สามารถดำเนินกระบวนการยุติธรรมในคดีที่มีผู้ต้องหาถูกขังอยู่ในเรือนจำซึ่งอยู่ในอำนาจของศาลอื่นเอาไว้ เนื่องจากมีข้อติดขัดบางประการ ซึ่งจะได้นำมาวิเคราะห์และหาแนวทางการแก้ไขปัญหาดังต่อไปนี้

4.1 ปัญหาเกี่ยวกับระยะเวลาในการปฏิบัติของพนักงานสอบสวนและการดำเนินคดีผู้ต้องหาในกรณีที่ถูกควบคุมตัวอยู่ในเขตอำนาจของศาลอื่น

การอายัดตัวผู้ต้องหาไปยังเรือนจำที่ถูกคุมขังอยู่นั้น เริ่มต้นมาจากแนวคิดการเอาตัวบุคคลไว้ในอำนาจของรัฐ ซึ่งเป็นขั้นตอนก่อนฟ้องคดีอาญา การจับ การควบคุมหรือขังผู้ถูกกล่าวหา เป็นมาตรการที่สำคัญ โดยหลักการจับ ควบคุมหรือขังเป็นกระบวนการในการเอาตัวผู้ต้องหามาไว้ในอำนาจของรัฐ เพื่อให้การสอบสวนเป็นไปโดยเรียบร้อย เพื่อเป็นหลักประกันในการมีตัวของผู้ต้องหาเพื่อฟ้องคดีต่อศาล เพื่อป้องกันมิให้ผู้ต้องหาไปกระทำความผิดซ้ำอีก เพื่อป้องกันมิให้ผู้ต้องหาไปทำลายพยานหลักฐานและเพื่อป้องกันการหลบหนีของผู้ต้องหา แต่แนวคิดที่เกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของผู้ต้องหา การคุ้มครองผู้ต้องหาตามกฎหมายต่างประเทศ มาตรฐานองค์การสหประชาชาติ เช่น หลักการเพื่อการคุ้มครองบุคคลทุกคนที่ถูกคุมขังหรือจำคุก ค.ศ. 1988 การคุ้มครองผู้ต้องหาตามปฏิญญาสิทธิมนุษยชน การคุ้มครองตามกติการะหว่างประเทศ ว่าด้วยสิทธิของพลเมือง และสิทธิทางการเมือง ล้วนแล้วแต่มุ่งคุ้มครองสิทธิ ของผู้ต้องหา หลัก ๆ คือ สิทธิที่ผู้ต้องหาพึงมีพึงได้ต้องไม่ถูกลดทอน ได้รับความเท่าเทียม ไม่มีการเลือกปฏิบัติ การจะกระทำการจับกุม หรือคุมขัง ตัวผู้ต้องหาไว้ต้องกระทำภายใต้บทบัญญัติของกฎหมายที่ให้อำนาจไว้ อย่างเคร่งครัด และต้องได้รับการตรวจสอบโดยองค์กรภายนอก กรณีศาลในคดีอื่นยังมีได้มีคำพิพากษาถึงที่สุดดังกล่าว ในทางปฏิบัติพนักงานสอบสวนจะดำเนินการขอให้ศาลออกหมายจับแล้วมีหนังสือขออายัดตัวผู้ต้องหาไปยังเรือนจำหรือทัณฑสถานที่ถูกคุมขังผู้ต้องหาอยู่ เพื่อแจ้งให้สถานที่คุมขังผู้ต้องหาได้ทราบ ว่า ผู้ต้องหารายดังกล่าวอยู่ระหว่างการถูกดำเนินคดีในเขตอำนาจศาลอื่น การอายัดตัวดังกล่าวเป็นการขอความร่วมมือจากเรือนจำหรือทัณฑสถานให้ส่งตัวหรือแจ้งให้พนักงานสอบสวนทราบ หากจะมีการปล่อยตัวผู้ต้องหาออกไปจากการควบคุมหรือคุมขัง เพื่อให้พนักงานสอบสวนมารับตัวผู้ต้องหารายดังกล่าวไปส่งให้พนักงานพร้อมสำนวนการสอบสวน

เพื่อดำเนินคดีกับผู้ต้องหาต่อไป ในทางปฏิบัติพบว่า พนักงานสอบสวนมิได้รับแจ้งดำเนินคดีดังกล่าว ด้วยเหตุผลหลายประการ กล่าวคือแม้แจ้งการสอบสวนจนแล้วเสร็จโดยเร็ว ถ้าศาลในคดีอื่นนั้นยังมีคดี คำพิพากษาถึงที่สุด พนักงานอัยการมิได้มีการรับสำนวนการสอบสวนดังกล่าวไปพิจารณาตามนัยแห่งระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการ พ.ศ. 2547 ข้อ 99 และเหตุผลอีกประการหนึ่งคือ พนักงานสอบสวนเองก็มิได้รับแจ้งดำเนินการ เพราะผู้ต้องหาขังอยู่ในการควบคุมตัว トラบดที่คดียังไม่หมดอายุความ จะเริ่มต้นคดีเมื่อใดก็ได้ พนักงานสอบสวนจึงมักเริ่มทำคดีต่อเมื่อผู้ต้องหาถูกปล่อยตัวจากการควบคุมตัวในคดีแรกแล้ว จึงเกิดเป็นประเด็นปัญหาตาม

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาอาญา มาตรา 142 วรรคสาม กำหนดไว้ว่า ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดและผู้ต้องหาถูกควบคุมหรือขังอยู่ หรือปล่อยชั่วคราว ให้พนักงานสอบสวนทำความเห็นตามท้องสำนวนว่าควรสั่งฟ้องหรือสั่งไม่ฟ้องส่งไปยังพนักงานอัยการพร้อมด้วยสำนวน ในกรณีที่พนักงานสอบสวนมีความเห็นว่าควรฟ้องผู้ต้องหาต่อศาล ให้พนักงานสอบสวนส่งสำนวนการสอบสวนพร้อมทั้งตัวผู้ต้องหาไปยังพนักงานอัยการ เว้นแต่ผู้ต้องหานั้นถูกขังอยู่แล้ว หรือผู้ต้องหาซึ่งถูกแจ้งข้อหาได้หลบหนีไป

อนึ่ง เนื่องจากมีการแก้ไขประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 47 บัญญัติให้เรือนจำหรือทัณฑสถานเป็นภูมิลำเนาของผู้ที่ถูกจำคุก ทำให้ศาลที่มีเขตอำนาจเหนือเรือนจำที่ผู้ถูกจำคุกต้องโทษอยู่มีอำนาจชำระคดีได้ ทำให้พนักงานอัยการประจำศาลนั้นมีอำนาจฟ้องคดี พนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ จึงสามารถส่งสำนวนไปยังพนักงานอัยการประจำศาลนั้นเพื่อฟ้องคดีได้ แม้ว่าจะอยู่คนละเขตท้องที่หรือคนละจังหวัดก็ตาม บทบัญญัติดังกล่าวสอดคล้องกับการแก้ไขระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการ พ.ศ. 2547 หมวดที่ 4 การฟ้องและการดำเนินคดีชั้นศาล ข้อ 99 ที่บัญญัติให้พนักงานอัยการประจำศาลที่มีเขตอำนาจเหนือเรือนจำที่ผู้ต้องหาต้องโทษจำคุกอยู่นั้น เป็นผู้รับสำนวนการสอบสวนจากพนักงานสอบสวนเพื่อดำเนินคดีต่อไป แต่ในทางปฏิบัติกลับมีปัญหาอุปสรรคบางประการ ทั้งนี้เนื่องจากพนักงานอัยการจะรับสำนวนการสอบสวนเพื่อดำเนินคดีกับผู้ต้องหาได้ต่อเมื่อ คดีอื่นซึ่งส่งผลทำให้ผู้ต้องหาจำคุกอยู่นั้นมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกแล้ว ดังนั้น จึงเป็นหน้าที่ของพนักงานสอบสวนที่จะต้องขอหนังสือรับรองว่าคดีดังกล่าวเป็นคดีถึงที่สุดแล้วมาประกอบสำนวนคดี ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาคือเป็นความยุ่งยากในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานสอบสวนมาก โดยเฉพาะหากผู้ต้องหาถูกคุมขังอยู่ในเขตอำนาจของศาลอื่นซึ่งอยู่ห่างไกลจากพื้นที่ความรับผิดชอบของพนักงานสอบสวน เพราะในปัจจุบันการขอหนังสือรับรองคดีถึงที่สุดดังกล่าว ผู้ยื่นคำขอต้องไปยื่นขอ ณ ศาลที่มีคำพิพากษาคด้วยตนเอง

เนื่องจากการขอหนังสือรับรองว่าบุคคลที่ตกเป็นผู้ต้องหาเป็นผู้ถูกคุมขังอยู่ในเรือนจำที่อยู่ในเขตอำนาจของศาลซึ่งพนักงานอัยการมีอำนาจฟ้องผู้ต้องหาคนดังกล่าวจริง โดยนำมาแนบในสำนวนการสอบสวนนั้น เป็นวิธีการปฏิบัติตามวิธีพิจารณาความอาญาของไทย ดังนั้น ขั้นตอนในการปฏิบัติตามกฎหมายขั้นตอนดังกล่าว จึงมีความแตกต่างกันไปในแต่ละประเทศ ดังนั้น ในการปฏิบัติของพนักงานสอบสวนในการดำเนินคดีผู้ต้องหาที่ถูกควบคุมตัวอยู่ในเขตอำนาจของศาลอื่น จึงไม่อาจจะนำมาศึกษาเปรียบเทียบกับบทบัญญัติของกฎหมายสหรัฐอเมริกาและเครือรัฐออสเตรเลียได้ ทั้งนี้ สหรัฐอเมริกาและเครือรัฐออสเตรเลีย เป็นประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายจารีตประเพณี (Common Law System) ซึ่งมีความแตกต่างจากไทย ซึ่งใช้ระบบประมวลกฎหมายลายลักษณ์อักษร (Civil Law System) แต่พิจารณาได้ประการหนึ่งว่า กฎหมายเครือรัฐออสเตรเลียได้กำหนดถึงการส่งเอกสาร หากมีความจำเป็นต้องส่งเอกสารให้แก่ บุคคลที่อยู่ในห้องพิจารณาคดี หากผู้พิพากษาอนุญาตให้สามารถนำวิธีการส่งสำเนาเอกสารทางอิเล็กทรอนิกส์มาใช้ได้ แสดงให้เห็นเจตนารมณ์ของกฎหมายที่ต้องการให้กระบวนการยุติธรรมทางอาญา สามารถให้ความเป็นธรรมแก่ทุกฝ่าย ภายใต้ต้นทุนในการดำเนินการที่ต่ำที่สุด หาได้ให้ความสำคัญกับวิธีการที่ได้มาซึ่งเอกสารไม่

ภายใต้แนวคิดการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของผู้ต้องหา ในประเทศเสรีประชาธิปไตยส่วนใหญ่ ถือว่าการให้ความคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของผู้ต้องหาเป็นเรื่องจำเป็นและรัฐควรให้ความสำคัญ และต้องดำเนินการให้สิ่งเหล่านี้แก่ประชาชน โดยมาตรฐานองค์การสหประชาชาติว่าด้วยกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ได้กำหนดเกี่ยวกับหลักการคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหาไว้หลายประการ โดยประมวลระเบียบการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจบังคับใช้กฎหมาย ค.ศ. 1979 ข้อ 1 ได้วางหลักไว้ว่า “เจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีอำนาจหน้าที่บังคับใช้กฎหมายพึงปฏิบัติหน้าที่ให้ถูกต้องตามกฎหมายตลอดเวลาเพื่อบริการชุมชน...”

อนึ่งเมื่อพิจารณาตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายอาญา ตลอดจนระเบียบสำนักงานอัยการ สูงสุดว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการ พ.ศ. 2547 ดังที่ได้กล่าวมาข้างต้น เห็นได้ว่า ได้บัญญัติให้อำนาจแก่พนักงานสอบสวนในการส่งสำนวนการสอบสวนไปยังพนักงานอัยการประจำศาลเพื่อฟ้องคดีได้ และมีการกำหนดให้พนักงานอัยการมีอำนาจรับสำนวนคดีดังกล่าวเพื่อฟ้องคดีต่อศาล ดังนั้นแนวทางปฏิบัติใด ๆ อันเป็นอุปสรรคต่อการบังคับใช้กฎหมายดังกล่าว จึงควรได้รับการแก้ไข เพื่อเอื้อให้เจ้าหน้าที่ของรัฐไม่ว่าพนักงานสอบสวนก็ดี หรือพนักงานอัยการก็ดี สามารถบังคับใช้กฎหมายตามอำนาจหน้าที่ได้อย่างถูกต้อง

ในยุคปัจจุบัน โลกยุคการสื่อสารไร้พรมแดนหรือโลกยุคดิจิทัลหรือที่เรียกกันว่า การสื่อสารในยุค 3G (Third Generation) นั้น เป็นเทคโนโลยีการสื่อสารเป็นอุปกรณ์ที่ผสมผสาน

การนำเสนอข้อมูล และ เทคโนโลยีในปัจจุบันเข้าด้วยกันดังนั้น การนำเทคโนโลยี (Technology) ตามความหมายค่อนข้างกว้าง โดยทั่วไปหมายถึง สิ่งที่มีมนุษย์พัฒนาขึ้น เพื่อช่วยในการทำงานหรือ แก้ปัญหาต่าง ๆ เช่น อุปกรณ์, เครื่องมือ, เครื่องจักร, วัสดุ หรือ แม้กระทั่งที่ไม่ได้เป็นสิ่งของที่จับต้องได้ เช่น กระบวนการต่างๆและสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (Electronics) มาใช้ในงานของตำรวจและหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม เช่น การบันทึกวิดีโอที่ปรากฏภาพและเสียงผู้เสียหาย ผู้ต้องหา

ขณะเดียวกัน เมื่อพิจารณาตามแนวคิดการเทคโนโลยีด้านการสื่อสารมาใช้ในกระบวนการยุติธรรมแล้วจะเห็นได้ว่า ประเทศไทยได้มีการแก้ไขบทบัญญัติของกฎหมายรวมถึงแนวทางปฏิบัติหลายประการ เพื่อให้เอื้อต่อการนำเอาเทคโนโลยีการสื่อสารมาใช้ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ตัวอย่างเช่น การเปลี่ยนวิธีการพิมพ์สำนวนการสอบสวน ซึ่งจากเดิมต้องใช้วิธีการเขียนด้วยมือและห้ำมแก้ไข มาใช้วิธีการใช้เครื่องพิมพ์ดีด และในที่สุดสามารถพิมพ์สำนวนการสอบสวนด้วยคอมพิวเตอร์ได้ อีกทั้งในปัจจุบันมีการออกข้อบังคับประธานศาลฎีกาว่าด้วยการสอบถามผู้ต้องหาหรือทำการไต่สวนพยานหลักฐานในการออกหมายจับผู้ต้องหาในลักษณะการประชุมทางจอภาพ พ.ศ. 2556 ซึ่งการออกข้อบังคับของประธานศาลฎีกาดังกล่าวแสดงให้เห็นการยอมรับเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในกระบวนการยุติธรรมในขั้นตอนของการออกหมายจับ โดยกำหนดให้สอบถามผู้ต้องหาหรือทำการไต่สวนพยานหลักฐานในการออกหมายจับในลักษณะการประชุมทางจอภาพได้ เป็นต้น

ด้วยเหตุนี้ เห็นว่า การขอหนังสือรับรองคดีถึงที่สุดนี้ หากกำหนดให้พนักงานสอบสวนต้องเดินทางไปขอหนังสือรับรองยังศาลที่มีคำพิพากษาซึ่งอยู่ในพื้นที่ห่างไกลทำให้ต้องมีงบประมาณในการเดินทาง การพักค้างแรม และค่าใช้จ่ายในการขอหนังสือรับรองดังกล่าว ทำให้เสียทั้งเวลาและค่าใช้จ่ายโดยไม่มีเหตุจำเป็นใดๆ รวมถึงไม่คุ้มค่ากับการปฏิบัติงาน อีกทั้งการขอหนังสือรับรองคดีดังกล่าวยังเป็นเพียงอุปสรรคในทางปฏิบัติในเรื่องเล็กน้อยเมื่อเทียบกับหน้าที่ที่เจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรมจะต้องปฏิบัติตามที่กฎหมายกำหนด รวมถึงจะต้องให้ความคุ้มครองต่อสิทธิของผู้ต้องหาและต้องดำเนินการทุกขั้นตอนในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาให้รวดเร็วและเป็นธรรมต่อผู้ต้องหา

ดังนั้น เพื่อขจัดปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นดังกล่าว จึงเห็นว่า ควรมีการนำเทคโนโลยีการสื่อสารในปัจจุบันมาใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อกระบวนการยุติธรรมให้มากที่สุด โดยมีการกำหนดแนวปฏิบัติใหม่ ให้ พนักงานสอบสวนสามารถยื่นขอหนังสือรับรองว่าคดีดังกล่าวเป็นคดีถึงที่สุดแล้ว ผ่านทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ได้

4.2 ปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติของพนักงานอัยการในการดำเนินคดีผู้ต้องหาที่ถูกควบคุมตัวอยู่ในเขตอำนาจของศาลอื่น

มาตรา 99 วรรคแรก แห่งระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการ พ.ศ. 2547 บัญญัติไว้ว่า “สำนวนการสอบสวนที่ผู้ต้องหาถูกคุมขังอยู่ในคดีอื่นที่เรือนจำซึ่งอยู่ในเขตอำนาจศาลอื่น หากคดีอื่นนั้นศาลได้มีคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกให้พนักงานอัยการประจำศาลที่มีเขตอำนาจเหนือเรือนจำที่ผู้ต้องหาต้องโทษอยู่นั้น เป็นผู้รับสำนวนการสอบสวนจากพนักงานสอบสวนเพื่อดำเนินคดีต่อไป”

ถึงแม้บทบัญญัติดังกล่าวจะกำหนดให้พนักงานอัยการที่มีเขตอำนาจเหนือเรือนจำจะสามารถรับสำนวนการสอบสวนจากพนักงานสอบสวนที่ทำการสอบสวนคดีในพื้นที่อื่นได้ แต่ในทางปฏิบัติกลับมีปัญหาคือ เมื่อพนักงานอัยการประจำศาลที่มีเขตอำนาจเหนือเรือนจำที่ผู้ต้องหาต้องโทษอยู่นั้น รับสำนวนการสอบสวนมาจากพนักงานสอบสวนแล้ว แต่กลับไม่สามารถฟ้องผู้ต้องหาต่อศาลได้ เนื่องจากในปัจจุบันศาลไม่ประทับฟ้อง เนื่องจากเห็นว่าไม่ใช่ท้องที่ที่เกิดเหตุ และไม่สะดวกต่อการสืบพยาน รวมถึงเคยมีคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 14/2537 ซึ่งกำหนดให้ไปยื่นฟ้องต่อศาลในท้องที่ที่ความผิดเกิด อย่างไรก็ตาม ภายใต้การปฏิบัติตามแนวคำพิพากษาดังกล่าว โดยพนักงานสอบสวนทำการส่งสำนวนการสอบสวนให้พนักงานอัยการที่อยู่ในเขตอำนาจในท้องที่ที่เกิดเหตุทำการยื่นฟ้องผู้ต้องหาต่อศาลในเขตอำนาจ ในการพิจารณาคดี ต้องทำการประสานงานให้กรมราชทัณฑ์เป็นหน่วยงานที่ควบคุมตัวผู้ต้องหามายังศาลที่พิจารณาคดีดังกล่าว ทำให้เกิดปัญหาในทางปฏิบัติคือจำนวนเจ้าหน้าที่กรมราชทัณฑ์มีน้อยและไม่เพียงพอที่จะนำตัวผู้ต้องขังไปมอบให้พนักงานอัยการเพื่อฟ้องผู้ต้องขังในคดีอื่นได้ โดยเฉพาะหากมีกรณีที่จะต้องควบคุมตัวผู้ต้องหาไปขึ้นศาลพร้อมกันหลายคดีและเป็นคดีที่เกิดในพื้นที่ห่างไกล ถึงแม้ในทางปฏิบัติจะมีข้อตกลงระหว่างสำนักงานตำรวจแห่งชาติและกรมราชทัณฑ์ ให้กรมราชทัณฑ์ขอความร่วมมือมายังสำนักงานตำรวจแห่งชาติเพื่อขอกำลังพลไปช่วยในการนำตัวผู้ต้องหามายังศาลดังกล่าวได้ก็ตาม แต่ก็ยังมีปัญหาอื่น เช่น ความเสี่ยงต่อโอกาสที่ผู้ต้องหาจะหลบหนี หรือกรณีการบุกขังตัวผู้ต้องหาระหว่างการนำตัวผู้ต้องหามายังศาล โดยเฉพาะในคดีที่ผู้ต้องหาเป็นผู้มีอิทธิพลต้องใช้กำลังพลในการคุ้มครองเป็นจำนวนมาก ทำให้ใช้งบประมาณของรัฐไปอย่างไม่คุ้มค่า

อนึ่ง เมื่อพิจารณาบทบัญญัติของกฎหมายไทย โดยเฉพาะข้อบังคับประธานศาลฎีกาในปัจจุบันได้ให้การคุ้มครองบุคคลที่เป็นพยานในคดีอาญามากยิ่งขึ้นจึงได้มีการออกข้อบังคับต่าง ๆ เช่น ข้อบังคับประธานศาลฎีกาว่าด้วยการสืบพยานในคดีอาญาโดยไม่ให้เผชิญหน้าจำเลย พ.ศ. 2556 กำหนดขึ้นเพื่อมิให้จำเลยต้องเผชิญหน้ากับจำเลยหากพยานมีความเกรงกลัวจำเลยจนเกรงว่าไม่อาจ

เบิกความหรือไม่กล้าเบิกความตามความเป็นจริงได้ ได้ให้อำนาจเป็นดุลพินิจต่อศาลอนุญาตให้นำเทคโนโลยีการสื่อสารสมัยใหม่มาใช้ โดยให้ทำการสืบพยานผ่านทางโทรศัพท์วงจรปิดได้ หรือการออกข้อบังคับของประธานศาลฎีกาว่าด้วยการสอบถามผู้ต้องหาหรือทำการไต่สวนพยานหลักฐานในการออกหมายขังผู้ต้องหาในลักษณะการประชุมทางจอภาพ พ.ศ. 2556 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อคุ้มครองความปลอดภัยในการควบคุมผู้ต้องหา อันจะเป็นหลักประกันในการมีตัวผู้ต้องหาเพื่อทำการสอบสวนหรือฟ้องคดี ตลอดจนเป็นหลักประกันการคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหา เป็นต้น เห็นได้ว่า ในปัจจุบันในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาได้มีแนวคิดที่จะนำเทคโนโลยีการสื่อสารสมัยใหม่มาใช้ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา เพื่อให้การคุ้มครองทั้งในส่วนของพยานในคดีอาญา และในส่วนของความปลอดภัยในการควบคุมตัวผู้ต้องหา เพื่อเป็นหลักประกันในการมีตัวผู้ต้องหาเพื่อทำการสอบสวนหรือฟ้องคดีและเป็นหลักประกันการคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหา

นอกจากนี้ จากการศึกษาบทบัญญัติของกฎหมายสหรัฐอเมริกาพบว่า ทั้งรัฐนิวยอร์ก และรัฐวิสคอนซิน ได้มีการออกระเบียบโดยศาลฎีกาให้นำการประชุมผ่านทางจอภาพมาใช้กับการพิจารณาคดีของจำเลยได้ โดยมีเงื่อนไขว่า หัวหน้าศาลได้อนุญาตให้นำระบบดังกล่าวมาใช้ หลังจากจำเลยได้ทำการปรึกษาหารือกับที่ปรึกษาและให้ความยินยอมเป็นลายลักษณ์อักษร และหากการประชุมทางจอภาพดังกล่าวเป็นเหตุให้จำเลยเสียสิทธิตามกฎหมาย จำเลยไม่อนุญาตให้ดำเนินการใช้ระบบดังกล่าวต่อไป หรือด้วยเหตุผลที่ชัดเจนอื่นๆ ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งอาจร้องขอให้ยุติการพิจารณาคดีผ่านทางจอภาพดังกล่าวได้ตลอดเวลา และเมื่อศาลอนุญาตตามคำร้องขอการปรากฏตัวของจำเลยผ่านทางการประชุมทางจอภาพจะสิ้นสุดลง โดยศาลจะเลื่อนการพิจารณาคดีออกไป และให้ยกเลิกการประชุมผ่านทางจอภาพมาใช้กับจำเลย ทั้งนี้ เจตนารมณ์ของการนำเทคโนโลยีดังกล่าวมาใช้ก็เพื่อให้กระบวนการทางศาลมีประสิทธิภาพมากขึ้นในราคาที่ถูกลงต่อสาธารณชนและผู้เข้าร่วมโดยไม่ส่งผลกระทบต่อกระบวนการยุติธรรม

จากปัญหาดังที่กล่าว ตลอดจนแนวคิดและแนวโน้มของกฎหมายไทยและกฎหมายต่างประเทศที่นำเทคโนโลยีการสื่อสารมาใช้ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา จึงเห็นว่า เพื่อเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินกระบวนการยุติธรรม ควรมีการกำหนดให้ทำการไต่สวนผู้ต้องหาซึ่งอยู่ในความควบคุมของอำนาจของศาลอื่น โดยการประชุมทางจอภาพได้ผ่านทาง การออกข้อบังคับของประธานศาลฎีกา ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองพยานในคดีอาญาในการหลีกเลี่ยงการเผชิญหน้ากับจำเลย เพื่อคุ้มครองสิทธิของจำเลยในคดีอาญาจากการดำเนินกระบวนการยุติธรรมทางอาญาในคดีที่สองเสร็จสิ้นจนคดีถึงที่สุดไปโดยเร็ว เพื่อประโยชน์ในการการขอรับสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ ตามข้อกำหนดของกรมราชทัณฑ์ ไม่ว่าจะเป็นการขอลดโทษ

หรือการขออภัยโทษ ฯลฯ และเพื่อให้กระบวนการยุติธรรมของไทยดำรงความยุติธรรมได้มากขึ้น ในราคาค่าต้นทูลที่ถูกลง

4.3 ปัญหาเกี่ยวกับดุลยพินิจในการรับฟ้องของศาลกรณีฟ้องจำเลย ณ ภูมิลำเนาของผู้ที่ถูกจำคุกในคดีอื่น

มาตรา 99 แห่งระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการ พ.ศ. 2547 กำหนดเกี่ยวกับกรณีที่ต้องหาถูกคุมขังในคดีอื่นที่เรือนจำซึ่งอยู่ในเขตอำนาจของศาลอื่น หากคดีอื่นนั้นศาลได้มีคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก พนักงานอัยการประจำศาลที่มีเขตอำนาจเหนือเรือนจำที่ผู้ต้องหาต้องโทษจำคุกอยู่นั้น มีอำนาจรับสำนวนการสอบสวนจากพนักงานสอบสวนเพื่อดำเนินคดีต่อไป

อนึ่ง บทบัญญัติดังกล่าวมีการแก้ไขโดยสืบเนื่องมาจากการแก้ไข มาตรา 47 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งบัญญัติว่า ภูมิลำเนาของผู้ที่ถูกจำคุกตามคำพิพากษาถึงที่สุดของศาล หรือตามคำสั่งโดยชอบด้วยกฎหมาย ได้แก่ เรือนจำ หรือทัณฑสถานที่ผู้ต้องหาหรือผู้ต้องขังถูกจำคุกอยู่จนกว่าจะได้รับการปล่อยตัว ดังนั้น ศาลที่มีเขตอำนาจเหนือเรือนจำหรือทัณฑสถานที่ยื่นฟ้องจำคุกอยู่จึงเป็นศาลที่มีอำนาจชำระคดีตามมาตรา 22 (1) แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา แต่ปัญหาที่ผ่านมามีคือ ศาลที่มีเขตอำนาจเหนือเรือนจำหรือทัณฑสถานกลับไม่ยอมประทับฟ้องในคดีดังกล่าวไว้พิจารณา เนื่องจากอ้างว่าจะเป็นการไม่สะดวกต่อพยานและให้แนวปฏิบัติไว้ว่า ให้พนักงานอัยการที่มีเขตอำนาจสถานที่เกิดเหตุยื่นฟ้องผู้ต้องหาต่อศาลที่อยู่ในเขตอำนาจตามสถานที่เกิดเหตุ ดังที่ปรากฏในคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 14/2537 ซึ่งกำหนดให้ไปยื่นฟ้องต่อศาลในท้องที่ที่ความผิดเกิด เป็นต้น

อนึ่ง เมื่อพิจารณาคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 14/2537 ดังที่กล่าวข้างต้น เป็นการพิจารณาคดีที่เกิดขึ้นมานานแล้ว ซึ่งในขณะนั้น เทคโนโลยีการสื่อสารยังไม่พัฒนาดังเช่นทุกวันนี้ อีกทั้งในขณะนั้นยังมีได้แก้ไขกฎหมายฉบับต่าง ๆ เพื่อให้เอื้อต่อการที่ศาลจะประทับฟ้องไว้พิจารณา ขณะเดียวกัน คำพิพากษาที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน เช่น คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 5312/2560 พบว่า ถึงแม้เรือนจำกลางเขาบิน จังหวัดราชบุรี เป็นภูมิลำเนาของจำเลยในขณะที่โจทก์ยื่นฟ้องคดีนี้ ตามนัยแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 47 ซึ่งถือได้ว่าจำเลยมีที่อยู่ในเขตอำนาจศาลชั้นต้น ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 22 (1) แต่บทกฎหมายดังกล่าวไม่ได้เป็นบทบังคับให้ศาลชั้นต้นที่จำเลยมีที่อยู่ในเขตอำนาจต้องรับชำระคดีที่โจทก์ฟ้อง ศาลชั้นต้นจึงใช้ดุลยพินิจที่จะรับชำระคดีเช่นนั้นหรือไม่ก็ได้ ทั้งนี้โดยคำนึงถึงความสะดวกในการพิจารณาคดี ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 22 บัญญัติเกี่ยวกับเขตอำนาจของศาลที่ชำระคดีไว้ว่า

เมื่อความผิดเกิดขึ้น อ้างหรือเชื่อว่าได้เกิดขึ้นในเขตอำนาจของศาลใดให้ชำระที่ศาลนั้น แต่ถ้าเมื่อจำเลยมีที่อยู่ หรือถูกจับในท้องที่หนึ่ง หรือเมื่อเจ้าพนักงานทำการสอบสวนในท้องที่หนึ่งนอกเขตของศาลดังกล่าวแล้ว จะชำระที่ศาลซึ่งท้องที่นั้น ๆ อยู่ในเขตอำนาจก็ได้

ทั้งนี้เห็นได้ว่า ถึงแม้กฎหมายจะกำหนดให้เรือนจำหรือทัณฑสถานเป็นภูมิลำเนาของจำเลยในขณะที่โจทก์ยื่นฟ้องคดี แต่การที่ศาลในเขตอำนาจจะประทับฟ้องหรือไม่นั้น อยู่ในดุลพินิจของศาล ดังนั้นถึงแม้ว่าฝ่ายอื่นเช่น พนักงานสอบสวน หรือพนักงานอัยการจะดำเนินการส่งสำนวนการสอบสวนและยื่นฟ้องคดีต่อศาลที่อยู่ในเขตอำนาจที่ตัวของจำเลยถูกคุมขังอยู่ก็ตาม แต่หากศาลไม่ประทับฟ้อง ก็ไม่อาจจะทำให้การพิจารณาคดีดังกล่าวดำเนินไปอย่างรวดเร็วและเป็นธรรมได้

อย่างไรก็ตาม การที่ศาลจะมีดุลพินิจประทับฟ้องหรือไม่ประการใด ศาลย่อมพิจารณาโดยรอบคอบแล้ว และอีกประการหนึ่ง การใช้ดุลพินิจดังกล่าวอยู่ภายใต้เงื่อนไขที่ประเทศไทยยังมีได้มีการกำหนดให้สามารถไต่สวนจำเลยผ่านการประชุมทางจอภาพได้ นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบกับแนวทางของกฎหมายต่างประเทศจะเห็นได้ว่า การจะนำการประชุมทางจอภาพมาใช้ในการพิจารณาคดีหรือไม่นั้น มิได้ให้เป็นดุลพินิจของศาล แต่ให้เป็นความสมัครใจของทุกฝ่าย โดยเฉพาะจำเลย ซึ่งถือว่าเป็นฝ่ายเสียเปรียบในการต่อสู้คดี ดังนั้น หากจะนำการประชุมทางจอภาพมาใช้ ต้องได้รับความยินยอมเป็นลายลักษณ์อักษรจากจำเลยก่อน และหากฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดเห็นว่าการนำการพิจารณาคดีผ่านทางการประชุมทางจอภาพมาใช้จะก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา จะขอยุติการพิจารณาคดีดังกล่าวเมื่อใดก็ได้ และศาลมีอำนาจในการสั่งให้ยุติการพิจารณาคดีดังกล่าวโดยทันทีและมีให้นำการประชุมทางจอภาพดังกล่าวมาใช้กับจำเลยในคดีอาญาอีก

ในประเด็นประการที่ 4.2 และ 4.3 นั้น ผู้วิจัยเห็นว่า เป็นการกระทำของเจ้าหน้าที่รัฐที่ขัดต่อหลักความชอบด้วยกระบวนการทางกฎหมาย (Due Process Model) คือ รูปแบบที่ยึดกฎหมายเป็นสำคัญ และเป็นรูปแบบที่ยึดการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน หรือที่เรียกว่า “ทฤษฎีกระบวนการนิติธรรม” ที่ถือค่านิยมในเรื่องความเป็นธรรมตามขั้นตอนต่าง ๆ ในกระบวนการรูปแบบนี้เป็นรูปแบบของกระบวนการพิจารณาความอาญา ที่คำนึงถึงคุณค่าในการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนเป็นหลัก ทั้งนี้หลักการและพื้นฐานกระบวนการยุติธรรมทางอาญาการใช้อำนาจรัฐในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาโดยเจ้าหน้าที่รัฐย่อมส่งผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานของประชาชนทั้งฝ่าย ผู้ต้องหา ผู้เสียหายและพยาน เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ในการดำรงความยุติธรรมเพื่อรักษาความสงบสุขของสังคม นอกจากนี้จะต้องมีความแม่นยำในบทบัญญัติแห่งตัวบทกฎหมายแล้วฝ่ายนิติบัญญัติและเจ้าหน้าที่รัฐผู้บังคับใช้กฎหมายทั้งตำรวจ อัยการ ผู้พิพากษา จะต้องมีความรู้ความเข้าใจอย่างลึกซึ้งถึงหลักการพื้นฐานในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา

ที่สำคัญที่เป็นหลักการและเหตุผลเบื้องหลังตัวบทกฎหมายนั้น ๆ และสอดคล้องกับหลักนิติรัฐ โดยหลักนิติรัฐไม่ได้เรียกร้องแต่เพียงให้องค์กรของรัฐใช้อำนาจให้เป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมายเท่านั้น แต่กำหนดหน้าที่ให้องค์กรของรัฐต้องใช้อำนาจที่ได้รับมาให้ความยุติธรรมปรากฏขึ้นเป็นจริงให้ได้ด้วย

ด้วยเหตุนี้ จึงเห็นว่า ภายใต้ข้อจำกัดที่ประเทศไทยยังมีได้มีกฎหมายให้สามารถนำการพิจารณาคดีผ่านทางจอภาพมาใช้ได้ ตลอดจนแนวทางของกฎหมายต่างประเทศดังที่กล่าวมาข้างต้น จึงเป็นเหตุผลที่ทำให้ศาลมีดุลพินิจดังกล่าวข้างต้น ดังนั้น จึงเห็นว่า นอกจากมีการออกข้อบังคับของประธานศาลฎีกากำหนดให้สามารถนำการพิจารณาคดีผ่านทางจอภาพมาใช้ได้ โดยนำบทบัญญัติของกฎหมายของสหรัฐอเมริกามาใช้เป็นแนวทางในการออกข้อบังคับดังกล่าวแล้ว การจะนำการพิจารณาคดีผ่านทางจอภาพมาใช้ได้ ไม่ควรกำหนดให้เป็นดุลพินิจของศาล แต่ควรมีการกำหนดให้เป็นความสมัครใจของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ทั้งในส่วนของผู้เสียหาย พยาน และจำเลย และหากฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดเห็นว่า การพิจารณาคดีโดยการประชุมผ่านทางจอภาพยังคงดำเนินต่อไปจะส่งผลกระทบต่อความเป็นธรรมในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา สามารถร้องขอให้การพิจารณาคดีนั้นสิ้นสุดได้โดยทันที ทั้งนี้เพื่อให้เป็นช่องทางที่สามารถดำเนินกระบวนการยุติธรรมทางอาญาให้มีความรวดเร็วยิ่งขึ้น ในราคาต้นทุนที่ถูกลง โดยการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีต่าง ๆ ที่พัฒนาขึ้นมากในปัจจุบัน